

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતે ગુજરાતની ઉચ્ચ અદાલતમાં
૨૦૦૭નો વિશેષ દીવાની અરજી નંબર ૧૨૪૦૮

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય શ્રી.ન્યાયમૂર્તિ સી. એલ. સોની

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે?	ના.
૨	પત્રકારને સોંપવામાં આવે કે નહીં?	હા.
૩	શું માન. ન્યાયમૂર્તિ ચુકાદાની વાજબી નકલ જોવા માંગે છે?	ના.
૪	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	ના.

=====

રણસારિયા પોલીપેક પ્રા. લિ. અરજદાર(ઓ)

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય & અન્ય. સામાવાળા(ઓ)

=====

ઉપસ્થિતિ :

અરજદાર(ઓ) વતી વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી કે. બી. પૂજારા

સામાવાળા(ઓ) નંબર ૧ – ૨ વતી વિદ્વાન એ.જી.પી. શ્રી રાકેશ પટેલ

=====

કોરમ:માનનીય શ્રી.ન્યાયમૂર્તિ સી. એલ. સોની

તારીખ:૨૨/૦૨/૨૦૧૭

મૌખિક ચુકાદો

૧. વર્તમાન અરજી ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ અને ૨૨૭ હેઠળ દાખલ કરવામાં આવી છે, જેમાં સામાવાળાઓને અરજદારના મોટી ભોયણ, તા. કલોલ, જી. ગાંધીનગર ખાતેના ઔદ્યોગિક એકમ માટે તારીખ ૦૨.૦૬.૨૦૦૩ થી ૦૧.૦૬.૨૦૦૮ સુધી વીજળી શુલ્ક (ઇલેક્ટ્રિસિટી ડ્યુટી) ની ચુકવણીમાંથી મુક્તિના લાભો આપવા અને મુક્તિ માટે નક્કી કરવામાં આવેલી શુલ્કની રકમ કરતાં અરજદાર દ્વારા વધુ ચૂકવવામાં આવેલી વીજળી શુલ્કની રકમ રિફંડ કરવાનો નિર્દેશ આપવાની માંગણી કરવામાં આવી છે.

૨. અરજદારનો કેસ એવો છે કે તેણે વર્ષ ૨૦૦૭ માં (ભૂલથી લખાણ મુજબ ૨૦૦૭, ખરેખર ૨૦૦૨) વટવા, જી. અમદાવાદ ખાતેના તેના એકમ (ટૂંકમાં 'વટવા એકમ') પર જોબ વર્કની પ્રવૃત્તિઓ શરૂ કરી હતી જ્યાં ઉત્પાદનની કોઈ પ્રવૃત્તિઓ કરવામાં આવતી નહોતી. જો કે, તેણે તારીખ ૦૨.૦૬.૨૦૦૩ ના રોજ મોટી ભોયણ, જી. ગાંધીનગર ખાતે તેનું ઉત્પાદન / ઉત્પાદક એકમ (ટૂંકમાં 'મોટી ભોયણ એકમ') શરૂ કર્યું હતું જ્યાં વીજળીના વપરાશની નોંધણી માટેનું અલગ મીટર તારીખ ૦૧.૦૮.૨૦૦૩ ના રોજ સ્થાપિત કરવામાં આવ્યું હતું. મોટી ભોયણ ખાતેનું એકમ એ અલગ અને સ્વતંત્ર ઔદ્યોગિક સાહસ છે અને આવા ઔદ્યોગિક સાહસ માટે અરજદારે વીજળી શુલ્કની ચુકવણીમાંથી મુક્તિ મેળવવા માટે અરજી કરી હતી અને મુંબઈ વીજળી શુલ્ક અધિનિયમ, ૧૯૫૮ (ટૂંકમાં 'અધિનિયમ') ની કલમ ૩ (૨) (vii) (b) મુજબ, અરજદાર પ્રથમ પાંચ વર્ષ માટે વીજળી શુલ્કની ચુકવણીમાંથી મુક્તિ મેળવવા માટે

હકદાર હતો. જો કે, તેને તારીખ ૦૧.૦૮.૨૦૦૩ થી ૩૧.૦૮.૨૦૦૭ સુધી મુક્તિનો લાભ આપવામાં આવ્યો હતો, જેનાથી અગિયાર મહિનાનો લાભ કાપી નાખવામાં આવ્યો હતો.

૩. આ અરજીનો મુખ્યત્વે સામગ્રી-જવાબી સોગંદનામા દ્વારા એવા આધારે વિરોધ કરવામાં આવ્યો છે કે અરજદાર જે તારીખથી તેનું ઔદ્યોગિક સાહસ પ્રથમ વખત ઉત્પાદન અથવા ઉત્પાદક પ્રવૃત્તિઓ શરૂ કરે તે તારીખથી પાંચ વર્ષ માટે વીજળી શુલ્કની ચુકવણીમાંથી મુક્તિનો લાભ મેળવવા માટે હકદાર છે, જો કે, અરજદારે તેના વટવા ખાતેના એકમ પર તારીખ ૦૧.૦૮.૨૦૦૨ થી જોબ વર્કની પ્રવૃત્તિ શરૂ કરી હોવાથી, મુક્તિનો સમયગાળો નવ મહિના જેટલો ઘટાડવામાં આવ્યો છે કારણ કે તે અરજદારનું સતત (ચાલુ) ઔદ્યોગિક સાહસ છે. એવું પણ જણાવવામાં આવ્યું છે કે નિગમન પ્રમાણપત્ર અને વેચાણવેરા નોંધણી પ્રમાણપત્ર તેમજ અરજદારના મેમોરેન્ડમ ઓફ આર્ટિકલ્સ ઓફ એસોસિએશન સાથેના વેચાણવેરા પ્રમાણપત્ર પરથી માલૂમ પડ્યું હતું કે મોટી ભોયણ ખાતે અરજદારની ઉત્પાદન પ્રવૃત્તિ એ વટવા એકમની શાખા છે અને વટવા એકમ તથા મોટી ભોયણ એકમ ખાતે સ્થાપિત મશીનરીનું વર્ણન અધિનિયમની કલમ ૩ (૨) (vii) (b) ના સ્પષ્ટીકરણ હેઠળ આપવામાં આવેલા પાત્રતાના માપદંડોનું પાલન કરતું હોય તેમ દર્શાવવામાં આવ્યું હતું અને તે દ્વારા અરજદારે મુક્તિ માટેનો ભ્રામક દાવો કરીને સત્તાધિકારી સાથે કપટ કરવાનો હેતુપૂર્વકનો પ્રયાસ કર્યો છે. એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે મોટી ભોયણ ખાતેનું એકમ નવું ઔદ્યોગિક સાહસ નથી પરંતુ વટવા ખાતેના ઔદ્યોગિક સાહસની જ એક સતત પ્રવૃત્તિ છે અને તેથી અરજદાર વટવા એકમ શરૂ કર્યાની તારીખથી તે સમયગાળા માટે મુક્તિ માટે હકદાર બને છે.

૪. અરજદાર વતી વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી પૂજારાએ રજૂઆત કરી હતી કે અધિનિયમની કલમ ૩(૨)(vii) (b) ની જોગવાઈઓ મુજબ, અરજદાર મોટી ભોયણ ખાતેના તેના

નવા ઔદ્યોગિક સાહસ માટે પૂરા પાંચ વર્ષ માટે મુક્તિ મેળવવા માટે હકદાર હતો, જો કે, મોટી ભોયણ ખાતેના અરજદારના નવા એકમને વટવા ખાતેના એકમની સતત પ્રવૃત્તિ તરીકે ખોટી રીતે અર્થઘટન કરવામાં આવી રહ્યું છે. તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે કોઈપણ કંપની અથવા કોઈપણ વ્યક્તિ એક કરતાં વધુ ઔદ્યોગિક સાહસો ધરાવી શકે છે. શ્રી પૂજારાએ રજૂઆત કરી હતી કે વટવા ખાતેનું એકમ, જે મોટી ભોયણ ખાતેના એકમથી ઘણું દૂર આવેલું છે, તે અલગ અને સ્વતંત્ર હતું અને વટવા ખાતેના એકમમાં માત્ર જોબ-વર્ક જ કરવામાં આવતું હતું જ્યારે મોટી ભોયણ ખાતેના એકમમાં અરજદાર ઉત્પાદન / ઉત્પાદક પ્રવૃત્તિઓ કરી રહ્યો છે. શ્રી પૂજારાએ રજૂઆત કરી હતી કે જ્યારે અરજદારને મોટી ભોયણ ખાતેના તેના ઔદ્યોગિક સાહસ માટે વીજળી શુલ્કની ચુકવણીમાંથી વૈધાનિક મુક્તિ માટે પાત્ર ગણવામાં આવે છે, ત્યારે અરજદાર પૂરા પાંચ વર્ષના મુક્તિના લાભો માટે હકદાર હતો અને સામાવાળાઓ માટે મોટી ભોયણ ખાતેના એકમને વટવા એકમના સતત ઔદ્યોગિક સાહસ તરીકે ગણવાનું ખુલ્લું ન હતું. શ્રી પૂજારાએ રજૂઆત કરી હતી કે માત્ર વટવા ખાતેની પ્રવૃત્તિઓ જ અલગ અને સ્વતંત્ર ન હતી પરંતુ સામાવાળાનો એવો કેસ પણ નથી કે એ જ મશીનરી, એ જ પ્લાન્ટ અને એ જ પ્રકારની પ્રવૃત્તિઓ સાથે મોટી ભોયણ ખાતેનું એકમ અરજદાર દ્વારા શરૂ કરવામાં આવ્યું છે. શ્રી પૂજારાએ રજૂઆત કરી હતી કે અરજદારે વટવા એકમના સંદર્ભમાં કોઈ મુક્તિનો દાવો કર્યો નથી અને તેનું વટવા એકમ પહેલેથી જ બંધ કરી દેવામાં આવ્યું હતું. શ્રી પૂજારાએ રજૂઆત કરી હતી કે અરજદારે મોટી ભોયણ ખાતેના તેના નવા ઔદ્યોગિક સાહસ માટે મુક્તિનો દાવો કરવા માટે અધિનિયમની જોગવાઈઓ અનુસારના માપદંડો સંતોષ્યા હોવાથી, કોર્ટે અરજી સ્વીકારવી જોઈએ અને અરજીમાં માંગ્યા મુજબની દાદ આપવી જોઈએ.

૫. વિદ્વાન આસિસ્ટન્ટ ગવર્નમેન્ટ પ્લીડર શ્રી રાકેશ પટેલે રજૂઆત કરી હતી કે મોટી ભોયણ ખાતેનું એકમ એ અરજદારના વટવા ખાતેના એકમનો વિસ્તાર છે. તેમણે

રજૂઆત કરી હતી કે મોટી ભોયણ ખાતેનું એકમ એ નવું ઔદ્યોગિક સાહસ નથી પરંતુ તે વટવા એકમની સતત પ્રવૃત્તિ છે અને તેથી પાંચ વર્ષ માટે મુક્તિ આપવાના હેતુસર, વટવા એકમ ખાતે ઔદ્યોગિક પ્રવૃત્તિ શરૂ કર્યાની તારીખથી લઈને અરજદારે મોટી ભોયણ ખાતે તેની ઔદ્યોગિક પ્રવૃત્તિ શરૂ કરી તે તારીખ સુધીનો સમયગાળો ગણતરીમાં લેવામાં આવ્યો નથી. શ્રી પટેલે રજૂઆત કરી હતી કે વિધાનમંડળનો હેતુ નવા ઉદ્યોગોને પ્રોત્સાહિત કરવાનો છે અને આવા નવા ઔદ્યોગિક સાહસને મુક્તિ આપવાની તારીખ તે ઉત્પાદન પ્રવૃત્તિ શરૂ કરે તે તારીખથી છે. તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે અરજદાર પાસે સમાન સેલ્સ-ટેક્સ નંબર, કંપનીના નિગમનની સમાન નોંધણી છે અને માત્ર મોટી ભોયણ એકમ માટે અલગ મશીનરી દર્શાવીને, અરજદારે મોટી ભોયણ એકમના નામે પાંચ વર્ષ માટે મુક્તિનો લાભ મેળવવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો. તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે અરજદારે ૨૦૦૨ થી તેના વટવા એકમમાંથી ઔદ્યોગિક પ્રવૃત્તિ શરૂ કરી હોવાથી, અરજદાર મોટી ભોયણ એકમ માટે પૂરા પાંચ વર્ષ માટેના લાભનો દાવો કરવા માટે હકદાર નથી. આથી તેમણે કોર્ટને અરજી ફગાવી દેવા વિનંતી કરી હતી.

૬. બંને પક્ષોના વિદ્વાન એડવોકેટોને સાંભળ્યા પછી, કોર્ટને માલૂમ પડે છે કે અરજદારને આપવામાં આવેલું મુક્તિ પ્રમાણપત્ર, જેની નકલ એનેક્ચર-A પર મૂકવામાં આવી છે, તે તેના મોટી ભોયણ એકમ માટે છે. જો કે, તે પૂરા પાંચ વર્ષ માટે નથી. શરૂઆતમાં પ્રમાણપત્રમાં દર્શાવેલ મુક્તિનો સમયગાળો ૧૫.૧૦.૨૦૦૩ થી ૩૧.૦૮.૨૦૦૭ સુધીનો હતો. ત્યારબાદ શુદ્ધિપત્રક દ્વારા તેને ૦૧.૦૮.૨૦૦૩ થી ૩૧.૦૮.૨૦૦૭ કરવામાં આવ્યો હતો એટલે કે પાંચ વર્ષમાં ૧૧ મહિના ઓછા. પ્રમાણપત્રમાં સ્પષ્ટપણે જણાવવામાં આવ્યું છે કે મેસર્સ રાણાવસરિયા પોલીપેક પ્રાઇવેટ લિમિટેડ, મોટી ભોયણ એ અધિનિયમની કલમ ૩ ની સબ-સેક્શન (૨) ના ખંડ: (vii) (a) અથવા (b) હેઠળ વીજળી શુલ્કની ચુકવણીમાંથી મુક્તિ માટે હકદાર ઔદ્યોગિક સાહસ છે. પરંતુ પાંચ

વર્ષનો સમયગાળો ઘટાડીને ચાર વર્ષ અને એક મહિનો કરવામાં આવ્યો છે. સામાગ્રી-જવાબી સોગંદનામામાં જણાવ્યા મુજબ અને વિદ્વાન આસિસ્ટન્ટ ગવર્નમેન્ટ પ્લીડર શ્રી રાકેશ પટેલ દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆત મુજબ આવા ઘટાડાનું કારણ એ છે કે મોટી ભોયણ એકમ એ વટવા એકમનો વિસ્તાર છે કારણ કે વટવા એકમની પ્રવૃત્તિ મોટી ભોયણ ખાતે ચાલુ રાખવામાં આવી છે. એ બાબત વિવાદમાં નથી કે વટવા એકમ અલગ જિલ્લામાં અને મોટી ભોયણ એકમથી દૂરના સ્થળે આવેલું છે. સામાવાળાઓનો એવો કેસ પણ નથી કે વટવા એકમના મશીનરી, કામદારો અને અન્ય સામાગ્રી મોટી ભોયણ ખાતે સ્થાપિત અથવા ઉપયોગમાં લેવાયેલ છે. એવો પણ કેસ નથી કે અરજદારે વટવા એકમ માટે કોઈ મુક્તિનો દાવો કર્યો હતો અથવા મુક્તિ આપવામાં આવી હતી.

૬.૧ અધિનિયમની કલમ ૩(૨)(vii)(b) નીચે મુજબ વંચાય છે:

"૩. વાપરેલા ઊર્જાના એકમો પર શુલ્ક:

(૧) ... xxx

(૨) (i)

(vii) ઔદ્યોગિક હેતુ માટે ઔદ્યોગિક સાહસ દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતા પરિસરો સંબંધિત મોટિવ પાવર અને લાઈટિંગ માટે, નીચેના સમયગાળાની સમાપ્તિ સુધી, એટલે કે:

(a) xxx

(b) પ્રારંભિક તારીખે અથવા તે પછી સ્થપાયેલા નવા ઔદ્યોગિક સાહસના કિસ્સામાં, જે તેના પોતાના ઉપયોગ માટે ઊર્જા ઉત્પન્ન કરતું નથી, પ્રારંભિક તારીખથી અથવા જે તારીખથી ઔદ્યોગિક સાહસ પ્રથમ વખત માલનું ઉત્પાદન અથવા નિર્માણ શરૂ કરે તે તારીખથી, બેમાંથી જે મોડી હોય ત્યારથી પાંચ વર્ષ]:

પરંતુ શરત એ છે કે કોઈ પણ ઔદ્યોગિક સાહસ આ ખંડ હેઠળ વીજળી શુલ્કની ચુકવણીમાંથી મુક્તિ માટે ત્યારે જ હકદાર બનશે, જો તેણે રાજ્ય સરકાર, ઓફિશિયલ

ગેઝેટમાં નોટિફિકેશન દ્વારા, નિર્દિષ્ટ કરે તેવા અધિકારીને નિર્દિષ્ટ ફોર્મમાં અને નિર્દિષ્ટ સમયગાળાની અંદર તે માટે અરજી કરીને નિર્દિષ્ટ ફોર્મમાં આવી મુક્તિ માટેની પાત્રતા અંગેનું પ્રમાણપત્ર મેળવ્યું હોય."

૬.૨ અધિનિયમની કલમ ૩(૨) (vii) (b) માં જોગવાઈ કર્યા મુજબ, પ્રારંભિક તારીખે અથવા તે પછી સ્થપાયેલા નવા ઔદ્યોગિક સાહસના કિસ્સામાં, જે તેના પોતાના ઉપયોગ માટે ઊર્જા ઉત્પન્ન કરતું નથી, તો પ્રારંભિક તારીખથી અથવા જે તારીખથી ઔદ્યોગિક સાહસ પ્રથમ વખત માલનું ઉત્પાદન અથવા નિર્માણ શરૂ કરે તે તારીખથી, બેમાંથી જે મોડી હોય ત્યારથી પાંચ વર્ષ સુધી વપરાયેલા ઊર્જાના એકમો પર વીજળી શુલ્ક લાદી શકાશે નહીં. જો કે, આવી હકદારી સમયમર્યાદાની અંદર અરજી કરીને નિર્દિષ્ટ ફોર્મમાં આવી મુક્તિ માટેની પાત્રતા અંગેનું પ્રમાણપત્ર મેળવવાની શરતને આધીન છે. વર્તમાન કેસમાં, એનેક્યર-A પરનું પાત્રતા પ્રમાણપત્ર અરજદારને મોટી ભોયણ એકમ માટે આપવામાં આવ્યું છે.

૭. ઉપર્યુક્ત જોગવાઈ હેઠળની મુક્તિ નવા ઔદ્યોગિક સાહસને મળવાપાત્ર છે. અધિનિયમની કલમ ૩ ની સબ-સેક્શન (૨) ના ખંડ (vii) ના હેતુ માટે, 'નવું ઔદ્યોગિક સાહસ' ને નીચે મુજબ વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવ્યું છે:

".....

(ii) "નવું ઔદ્યોગિક સાહસ" એટલે એવું કોઈ પણ ઔદ્યોગિક સાહસ જે

(a) રાજ્યમાં અગાઉથી અસ્તિત્વમાં હોય તેવા વ્યવસાય કે સાહસના વિભાજન અથવા પુનર્ગઠન દ્વારા રચાયેલ ન હોય; અથવા

(b) કુલ રોકાણના સંદર્ભમાં રાજ્ય સરકાર, ઓફિશિયલ ગેઝેટમાં નોટિફિકેશન દ્વારા, નિર્દિષ્ટ કરે તેટલા મૂલ્યના, રાજ્યમાં અગાઉ કોઈપણ ઔદ્યોગિક હેતુ માટે ઉપયોગમાં લેવાયેલા મકાન, મશીનરી અથવા પ્લાન્ટના નવા વ્યવસાય કે સાહસમાં ટ્રાન્સફર દ્વારા

રચાયેલ ન હોય; અથવા

(c) રાજ્યમાં અસ્તિત્વ ધરાવતા વ્યવસાય કે સાહસનો વિસ્તાર ન હોય."

૮. 'નવું ઔદ્યોગિક સાહસ' ના ઉપર્યુક્ત અર્થ અનુસાર જો કોઈ ઔદ્યોગિક સાહસ ખંડ (a), (b) અથવા (c) માં વર્ણવ્યા મુજબની કોઈપણ શ્રેણીમાં આવે છે, તો તેને નવું ઔદ્યોગિક સાહસ ગણવામાં આવશે નહીં અને તે મુક્તિ માટે હકદાર રહેશે નહીં. જો કે, મોટી ભોયણ ખાતેનું અરજદારનું ઔદ્યોગિક સાહસ અધિનિયમની કલમ ૩ ની સબ-સેક્શન (૨) (vii) (b) હેઠળ વીજળી શુલ્કની ચુકવણીમાંથી મુક્તિ માટે પાત્ર અને હકદાર જણાયું છે. જો મોટી ભોયણ ખાતેનું એકમ એ વટવા એકમનો વિસ્તાર હોત, જેમ કે વિદ્વાન આસિસ્ટન્ટ ગવર્નમેન્ટ પ્લીડર શ્રી પટેલ દ્વારા રજૂઆત કરવામાં આવી છે, તો તે ઉપર્યુક્ત જોગવાઈ હેઠળ મુક્તિના લાભ માટે હકદાર બન્યું ન હોત. પરંતુ એ હકીકત કે તેને ઉપર્યુક્ત જોગવાઈ હેઠળ શુલ્કની ચુકવણીમાંથી મુક્તિ માટે પાત્ર અને હકદાર ગણવામાં આવ્યું હતું તે સામાવાળાઓને મોટી ભોયણ ખાતેના અરજદારના ઔદ્યોગિક સાહસને વટવા એકમના વિસ્તાર તરીકે ગણવાથી બિન-હકદાર ઠેરવશે.

૯. કોઈપણ કંપની, વ્યક્તિ અથવા કાનૂની સત્તા ધરાવતી સંસ્થા એકથી વધુ ઉદ્યોગો ધરાવી શકે છે. અધિનિયમની કલમ ૩ ની સબ-સેક્શન (૨) ની જોગવાઈઓ હેઠળ મુક્તિ એ ઔદ્યોગિક સાહસને મળવાપાત્ર છે, કંપની, વ્યક્તિ કે કોઈપણ કાનૂની સત્તા ધરાવતી સંસ્થાને નહીં. તેથી, માત્ર અરજદાર કંપનીનું એક એકમ વટવા ખાતે હતું, જેને પાછળથી બંધ કરવામાં આવ્યું હોવાનું જણાવવામાં આવ્યું હતું, તેના કારણે મોટી ભોયણ ખાતેના ઔદ્યોગિક સાહસની સ્થાપનાને અરજદારના મોટી ભોયણ ખાતેના ઔદ્યોગિક સાહસને આપવાના મુક્તિના સમયગાળાને ધ્યાનમાં લેવાના હેતુ માટે વટવા ખાતેના એકમની સ્થાપનાની તારીખ સાથે સાંકળી શકાય નહીં. એકવાર અરજદારને તેના મોટી ભોયણ એકમ માટે પાત્રતા પ્રમાણપત્ર આપવામાં આવે છે, જે પ્રમાણપત્રમાં

જાણાવ્યા મુજબ મુકિત માટે હકદાર જણાયું છે, તો તે વટવા એકમનો જ વિસ્તૃત વ્યવસાય છે તેવા માત્ર આધારે મુકિતનો સમયગાળો ઘટાડી શકાય નહીં.

૧૦. વિદ્વાન આસિસ્ટન્ટ ગવર્નમેન્ટ પ્લીડર શ્રી પટેલ, જોકે, ૨૦૦૩ (૨) જી.એલ.આર. ૧૨૭૫ માં રિપોર્ટ થયેલ ગુજરાત રાજ્ય વિરૂદ્ધ સૌરાષ્ટ્ર સિમેન્ટ એન્ડ કેમિકલ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ લિમિટેડના કેસમાં ભારતની નામદાર સુપ્રીમ કોર્ટના ચુકાદા પર આધાર રાખશે. ઉક્ત ચુકાદામાં, સર્વોચ્ચ અદાલતે પેરા: ૭, ૮, ૯ અને ૧૦ માં નીચે મુજબ ઠરાવ્યું અને અવલોકન કર્યું છે.

"૭. આપણી સમક્ષ વિચારણા માટેનો મહત્વનો પ્રશ્ન એ છે કે શું આ અસ્તિત્વમાં રહેલા એકમના વિસ્તારનો કેસ છે. ઔદ્યોગિક સાહસના વિસ્તારનો કેસ ઇન્કમ-ટેક્સ એક્ટની કલમ ૧૫C હેઠળ મુકિત માટે પાત્ર બનશે, જ્યારે બોમ્બે ઇલેક્ટ્રિસિટી ડ્યુટી એક્ટ, ૧૯૫૮ માં સમાવિષ્ટ સ્પષ્ટીકરણ ૧ ના સબ-કલોઝ (ii) (c) ને ધ્યાનમાં લેતાં, અસ્તિત્વ ધરાવતો વ્યવસાયિક સાહસ વીજળી શુલ્કમાંથી મુકિત માટે પાત્ર બનશે નહીં. ટેક્સટાઇલ મશીનરી કોર્પોરેશન (સુપ્રા) ના ચુકાદાનો પેરા ૧૮ આપણી સમક્ષના વિવાદ પર નોંધપાત્ર પ્રકાશ પાડે છે. પેરા ૧૮ નીચે મુજબ વંચાય છે:

"૧૮. આકારણીના હેતુ માટે અસ્સેસી (કરદાતા) એ જ રહે છે. તેના અસ્તિત્વમાં રહેલા વ્યવસાય પર પહેલેથી જ કર લાદવાપાત્ર છે. તેણે સંબંધિત બે સાહસોમાં એવી વસ્તુઓનું ઉત્પાદન કર્યું જે તેના અસ્તિત્વમાં રહેલા વ્યવસાયમાં તે ઉત્પાદન કે નિર્માણ કરતો હતો તેનાથી અલગ હતી. એક અલગ અને સ્વતંત્ર એકમમાં મૂડીના નવા રોકાણને આભારી વધારાનો નફો આપતી વસ્તુઓનું નિર્માણ કે ઉત્પાદન એ કલમ ૧૫C હેઠળ કરની જવાબદારીમાંથી મુકિતનો લાભ મેળવવા માટે મુખ્ય બાબત છે. સેક્શનનું સબ-સેક્શન (૬) પણ એ જ અસર તરફ નિર્દેશ કરે છે, એટલે કે વસ્તુઓનું ઉત્પાદન. દરેક

ચોક્કસ કેસમાં જવાબ નવા ઔદ્યોગિક સાહસના વિશિષ્ટ તથ્યો અને પરિસ્થિતિઓ પર આધાર રાખે છે જેના કારણે કરદાતા કલમ ૧૫ C હેઠળ મુક્તિનો દાવો કરે છે. કોઈ કઠોર અને ઝડપી (હાર્ડ-એન્ડ-ફાસ્ટ) નિયમ ઘડી શકાય નહીં. વેપાર અને ઉદ્યોગ નિર્ધારિત માર્ગો પર ચાલતા નથી અને ખાસ કરીને બહુવિધ વૈજ્ઞાનિક અને તકનીકી વિકાસને ધ્યાનમાં રાખીને. વેપાર અને ઉદ્યોગના વિસ્તાર માટે વિપુલ તકો છે. એ હકીકત કે કરદાતા નવું ઔદ્યોગિક સાહસ સ્થાપીને તેના અસ્તિત્વમાં રહેલા વ્યવસાયનો વિસ્તાર કરે છે, જે તે ચોક્કસપણે કરે છે, તે બાબતે તેને કલમ ૧૫ C હેઠળના લાભથી વંચિત રાખશે નહીં. વ્યવસાયમાં દરેક નવી સર્જનાત્મકતા એ અમુક પ્રકારનો વિસ્તાર અને પ્રગતિ છે. સાચી કસોટી એ નથી કે નવું ઔદ્યોગિક સાહસ કરદાતાના અસ્તિત્વમાં રહેલા વ્યવસાયના વિસ્તારને સૂચવે છે કે નહીં, પરંતુ એ છે કે તે કરદાતાના અસ્તિત્વમાં રહેલા વ્યવસાયથી અલગ અને સ્વતંત્ર નવું અને ઓળખી શકાય તેવું સાહસ છે કે નહીં. કોઈ એક કેસમાં આપેલ ચોક્કસ ચુકાદો કોઈ ચોક્કસ કેસ કલમ ૧૫ C હેઠળ આવે છે કે નહીં તે નક્કી કરવા માટે અપરિવર્તનીય કસોટી ઘડતો નથી. નવું સાહસ અગાઉથી અસ્તિત્વમાં રહેલા વ્યવસાયમાંથી રચાયેલ નથી તેમ કહેવા માટે, ભૌતિક રીતે અલગ ઔદ્યોગિક એકમનું નવું ઉદ્ભવ હોવું જોઈએ જે સક્ષમ એકમ તરીકે પોતાના દમ પર અસ્તિત્વ ધરાવતું હોય. જો જૂના એકમ સાથેની ભૌતિક ઓળખ જાળવી રાખવામાં આવે તો અસ્તિત્વમાં રહેલા વ્યવસાયમાંથી સાહસની રચના થાય છે. આ બે સાહસોના કિસ્સામાં અહીં એવું બન્યું નથી જે અલગ અને સ્વતંત્ર છે."

૮. વર્તમાન કેસમાં રેકૉર્ડ પરના તથ્યો પરથી જોઈ શકાશે કે કહેવાતું નવું એકમ / સાહસ અસ્તિત્વમાં રહેલા એકમના અસ્કયામતોથી સંપૂર્ણપણે સ્વતંત્ર નથી. સ્વીકાર્યપણે, અમુક અસ્કયામતો, જેનો ઉદ્દેશ પહેલેથી જ કરવામાં આવ્યો છે, તેનો ઉપયોગ નવા એકમ દ્વારા કરવામાં આવતી ઉત્પાદન પ્રવૃત્તિમાં થઈ રહ્યો છે. એવું કહી શકાય નહીં કે

નવું એકમ સંપૂર્ણપણે સ્વતંત્ર છે અથવા નવું એકમ અસ્તિત્વમાં રહેલા એકમની અસ્કયામતો વિના ચાલી શકે છે. જો સિમેન્ટ ઉત્પાદનની પ્રક્રિયાને પોતાના દમ પર એક સક્ષમ એકમ તરીકે પૂર્ણ કરવા માટે જૂના પ્લાન્ટ અને મશીનરી વગેરેનો ઉપયોગ કરવો જરૂરી હતો. નવું એકમ અસ્તિત્વમાં રહેલી અસ્કયામતો પર નિર્ભર છે. જૂના એકમ સાથેની ભૌતિક ઓળખ જાળવી રાખવામાં આવી છે. અધિનિયમમાં સમાવિષ્ટ નવા ઔદ્યોગિક એકમની વ્યાખ્યામાં દર્શાવેલ અપવાદને ધ્યાનમાં લેતાં, એવું કહી શકાય નહીં કે સામાવાળા વીજળી શુલ્કમાંથી મુક્તિ માટે હકદાર છે.

૯. કલમ ૩ (૨)(vii)(b) ના સ્પષ્ટીકરણ ૧ ના સબ-ક્લોઝ (ii) (c) માં સમાવિષ્ટ અપવાદને સમજવા માટે, "વિસ્તાર" શબ્દનો અર્થ સમજવો જરૂરી છે. "વિસ્તાર" શબ્દ એ "વિસ્તારવું" શબ્દ પરથી ઉતરી આવેલ નામ છે, જે એક ક્રિયાપદ છે. "વિસ્તારવું" શબ્દનો અર્થ થાય છે કદમાં મોટું કે વિશાળ બનવું, ફેલાવવું. ધ ન્યૂ શોર્ટ ઓક્સફર્ડ ડિક્શનરી અનુસાર, "expand" શબ્દનો અર્થ થાય છે: ૧. v.t. ફેલાવવું કે ખેંચવું (કોઈ વસ્તુને). ૨. વિસ્તૃત થવું; ફેલાવવું, પ્રગટ થવું. ૩. v.t. પૂર્ણ અભિવ્યક્તિ આપવી. ૪. v.t. સીમાઓને પહોંચી કરવી, વિસ્તાર, ક્ષેત્ર વગેરે વધારવું; મોટું કરવું, ફુલાવવું. ૫. v.t. ક્ષેત્રફળ, જથ્થા, ક્ષમતા વગેરેમાં મોટું બનવું; મોટું થવું; પોતાની પ્રવૃત્તિનું ક્ષેત્ર અથવા કોઈ વસ્તુના કામકાજનું પ્રમાણ વધારવું; પ્રવૃત્તિના નવા ક્ષેત્રને અપનાવવું કે તેમાં પ્રવેશ કરવો.

૧૦. આ અર્થ રેકૉર્ડ પરના તથ્યોને લાગુ કરવાનો છે. સામાવાળા - કંપનીએ જ્યારે શરૂઆતમાં શરૂઆત કરી ત્યારે ઉત્પાદન ક્ષમતા ૬૬૦ મેટ્રિક ટન હતી જે બાદમાં વધીને ૧,૦૦૦ મેટ્રિક ટન થઈ હતી. ૧૯૬૯-૭૦ માં આક્ષેપિત નવું એકમ સ્થાપીને, કંપનીની ઉત્પાદન ક્ષમતા બમણાથી વધુ થઈ ગઈ. પરંતુ જેમ પહેલેથી જ જોયું તેમ આ એકમ સ્વયંપૂર્ણ નથી. તે સ્વતંત્ર રીતે સક્ષમ એકમ નથી. તે અસ્તિત્વમાં રહેલા એકમના પ્લાન્ટ

અને મશીનરી અને મિલોની વિવિધ વસ્તુઓ પર નિર્ભર છે. વધુમાં, સામાવાળા પાસે બે ભક્તીઓ હતી અને ત્રીજી ઉમેરવામાં આવી છે. આ અનિવાર્ય નિષ્કર્ષ તરફ દોરી જાય છે કે નવું એકમ એ રાજ્યમાં અસ્તિત્વ ધરાવતા સાહસનો વિસ્તાર છે.

એકવાર, તેને વિસ્તારનો કેસ ઠેરવવામાં આવે પછી, સામાવાળા દ્વારા રજૂ કરાયેલ વીજળી શુલ્કમાંથી મુક્તિનો દાવો સંપૂર્ણપણે નિષ્ફળ જાય છે. કેસના તથ્યો અને પરિસ્થિતિઓમાં, અમારો સ્પષ્ટ અભિપ્રાય છે કે સામાવાળા વીજળી શુલ્કમાંથી મુક્તિ માટે હકદાર નથી. હાઇકોર્ટ ટેક્સટાઇલ મશીનરી કોર્પોરેશન (સુપ્રા) માં આ કોર્ટના ચુકાદા પરથી સામે આવતી સાચી કસોટી લાગુ કરવામાં નિષ્ફળ ગઈ જેને બજાજ ટેમ્પો લિમિટેડ વિરૂદ્ધ સી.આઈ.ટી., બોમ્બે, ૧૯૯૨ (૩) એસસીસી ૭૮ : એઆઈઆર ૧૯૯૨ એસસી ૧૬૨૨ ના પછીના ચુકાદામાં સમર્થન આપવામાં આવ્યું હતું. તદનુસાર, આ અપીલ મંજૂર કરવામાં આવે છે. અપીલ હેઠળનો હાઇકોર્ટનો ચુકાદો રદબાતલ કરવામાં આવે છે. સામાવાળા વીજળી શુલ્કમાંથી મુક્તિ માટે હકદાર નથી તેવું ઠરાવવામાં આવે છે."

જો કે, આ ચુકાદો કેસના તથ્યોને લાગુ પડશે નહીં કારણ કે ઉક્ત કેસમાં તથ્ય તરીકે એવું જાણવા મળ્યું હતું કે સામાવાળા અસ્તિત્વમાં રહેલી મિલો, ક્ષર, બેલ્ટ, કેન, પેકિંગ પ્લાન્ટ વગેરેનો ઉપયોગ કરી રહ્યા હતા અને એવું જાણવા મળ્યું હતું કે કહેવાતું નવું એકમ / સાહસ અસ્તિત્વમાં રહેલા એકમના અસ્કયામતોથી સંપૂર્ણપણે સ્વતંત્ર ન હતું.

૧૧. હાથ પરના કેસમાં, સામાવાળાનો એવો કેસ નથી કે અરજદારે તેના વટવા ખાતેના અસ્તિત્વમાં રહેલા એકમના કોઈ મશીનરી, પ્લાન્ટ્સ વગેરેનો ઉપયોગ મોટી ભોયણ એકમ ખાતેની પ્રવૃત્તિના હેતુ માટે કર્યો છે. એવો પણ કેસ નથી કે મોટી ભોયણ એકમ કોઈપણ રીતે વટવા ખાતેના એકમની અસ્કયામતો પર નિર્ભર છે. ઉપર જણાવ્યા મુજબ, વટવા એકમ મોટી ભોયણ ખાતેના એકમથી અલગ જિલ્લામાં ઘણું દૂર હતું. આવી

પરિસ્થિતિમાં, મોટી ભોયણ ખાતેના અરજદારના ઔદ્યોગિક સાહસને કલમ-(a), (b) અથવા (c) માં ઉલ્લેખિત કોઈપણ શ્રેણીઓ દ્વારા આવરી લેવામાં આવ્યું છે તેમ કહી શકાય નહીં. કોઈપણ કિસ્સામાં, તેને શુલ્કમાંથી મુક્તિ માટે પાત્ર અને હકદાર ઔદ્યોગિક સાહસ ગણવામાં આવે છે અને એકવાર તે મુક્તિ માટે પાત્ર જણાય તે પછી, તેને ઉપર્યુક્ત જોગવાઈ હેઠળ પૂરા પાંચ વર્ષ માટે શુલ્કની ચુકવણીમાંથી મુક્તિ આપવાની હતી, ખાસ કરીને જ્યારે અરજદારે તેના વેરાવળ (ભૂલથી લખાણ મુજબ વેરાવળ, ખરેખર વટવા) એકમ માટે ક્યારેય મુક્તિના કોઈ લાભનો દાવો કર્યો ન હતો અને અગિયાર મહિનાના ઘટાડેલા સમયગાળાનો લાભ પણ વટવા એકમને ફાળવવામાં આવ્યો નથી. આ અગિયાર મહિનાનો સમયગાળો કોઈપણ કાયદેસરના કારણ વિના માત્ર બાદ કરવામાં આવ્યો છે જેના પરિણામે અરજદારને મોટી ભોયણ એકમ ખાતેના તેના ઔદ્યોગિક સાહસ માટે પૂરા પાંચ વર્ષ માટે મુક્તિના લાભોનો ઇનકાર થયો છે. અરજદારને આ પ્રકારનો ઇનકાર એ અરજદારને ઉપલબ્ધ વીજળી શુલ્કની ચુકવણીમાંથી મુક્તિના વૈધાનિક અધિકારની વિરુદ્ધ અને મનસ્વી રીતે છે.

જો કે, અરજીમાં દાવો કર્યા મુજબ અરજદારને ૦૨.૦૬.૨૦૦૩ થી મુક્તિનો લાભ ઉપલબ્ધ રહેશે નહીં કારણ કે અરજદારનો કેસ એવો છે કે તેને મોટી ભોયણ ખાતે ૦૧.૦૮.૨૦૦૩ ના રોજ મીટર સ્થાપિત મળ્યું હતું. આથી એવું ગણવામાં આવશે કે અરજદારે મોટી ભોયણ ખાતેના તેના ઔદ્યોગિક સાહસમાં તેની પ્રવૃત્તિ ૦૧.૦૮.૨૦૦૩ ના રોજ અને ત્યારથી શરૂ કરી હતી. આથી અરજદારને ૦૧.૦૮.૨૦૦૩ થી ૩૧.૦૭.૨૦૦૮ સુધીના સમયગાળા માટે મુક્તિનો લાભ મેળવવા માટે હકદાર બનાવી શકાય.

૧૨. ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને, આ અરજી આંશિક રીતે મંજૂર કરવામાં આવે છે. અરજદાર મોટી ભોયણ ખાતેના તેના ઔદ્યોગિક સાહસ માટે ૦૧.૦૮.૨૦૦૩ થી

૩૧.૦૭.૨૦૦૮ સુધીના સમયગાળા માટે અધિનિયમની કલમ ૩(૨)(vii)(b) હેઠળ મુકિતનો લાભ મેળવવા માટે હકદાર ઠરે છે. સામાવાળાઓને આ હુકમ મળ્યાની તારીખથી બે મહિનાના સમયગાળાની અંદર નવ મહિનાના સમયગાળા માટે એટલે કે અરજદારને ઉપલબ્ધ મુકિતના સમયગાળામાંથી ઘટાડવામાં આવેલા સમયગાળા માટે અરજદાર પાસેથી વસૂલ કરવામાં આવેલી વીજળી શુલ્કની રકમ રિફંડ કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવે છે.

૧૩. ઉપરોક્ત મર્યાદા સુધી રૂલ આત્યંતિક કરવામાં આવે છે. ડાયરેક્ટ સર્વિસની મંજૂરી આપવામાં આવે છે.

(સી.એલ.સોની, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.